

Силко Євген

<https://orcid.org/0000-0002-9698-4993>

Кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри мистецьких дисциплін
Національного університету «Чернігівський колегіум»
імені Т.Г. Шевченка
(Чернігів, Україна) E-mail: evgen_silko@ukr.net

СУЧАСНІ ВИМІРИ АКАДЕМІЧНОГО НАВЧАННЯ СКУЛЬПТУРИ (НА ПРИКЛАДІ ВПРОВАДЖЕННЯ МОДЕРНІСТСЬКОГО НАПРЯМКУ «СКРАП-АРТ»)

Мета роботи полягає у висвітленні сучасних підходів до академічного навчання скульптури, впливу модерністських напрямів на розвиток цього виду мистецтва, зокрема на зміну матеріалів, методів формотворення, впровадження нетипових технологічних рішень; авторських підходів сучасного українського скульптора Сергія Власенка в контексті впровадження напрямку «Скрап-арт» в систему академічного навчання скульптури майбутніх художників.

Методологія дослідження полягає у застосуванні відповідної системи методів: історичного, структурно-функціонального, феноменологічного, що дозволяє глибше проаналізувати систему академічного навчання скульптури через призму концептуальних змін в сучасному мистецтві, матеріально-технічних інновацій, розглянути можливості нових технологічних підходів в контексті класичного навчання. Використано аналітичний підхід для вивчення історичних етапів розвитку скульптури, включаючи огляд класичних і сучасних методів. Застосовано порівняльний метод для аналізу змін у матеріалах і техніках, а також описовий метод для характеристики впровадження модерністських напрямків скульптури в систему академічного навчання.

Наукова новизна полягає у розкритті особливостей впровадження сучасного напрямку скульптури з металу «Скрап-арт» в систему класичного навчання, що дозволяє по-новому подивитись на процес модернізації академічних підходів у навчанні скульптури.

Висновки. Підготовка майбутніх художників на сучасному етапі передбачає гармонійне поєднання академічних підходів до навчання з новими напрямками та течіями у мистецтві, ознайомлення з якими покликано посилити творчу складову підготовки. Тісна співпраця спеціальності В4 Образотворче мистецтво та реставрація із арт-студією «Sigit» на базі НУЧК імені Шевченка дозволить у недалекому майбутньому знайомити студентів-художників з роботою скульптора по металу у напрямку «Скрап-арт» безпосередньо у межах майстерні та з можливістю практично долучатися до створення об'ємних художніх образів. Робота з альтернативними матеріалами та технологіями, специфічні підходи формотворення, конструктивне мислення – все це відкриває нові можливості для творчої самореалізації та професійної орієнтації майбутніх художників.

Ключові слова: скульптура, мистецтво, підготовка, модерністські напрямки, скрап-арт.

Постановка проблеми. Актуальність роботи зумовлена розвитком матеріально-технічних інновацій, нестандартних підходів у застосуванні класичних матеріалів, що здатні суттєво трансформувати сприйняття скульптури як виду образотворчого мистецтва на сучасному етапі.

Особливості формотворення, що впливають з використання нехарактерних для класичної скульптури способів монтажу складових частин (зварювання, паяння, клепаання, болтові з'єднання тощо) значно змінюють академічні художні методи створення образу, розширюють межі художнього вираження. Такі підходи сприяють розвитку нових форм скульптурного мистецтва. Дослідження є важливим для розуміння сучасних тенденцій і перспектив розвитку академічного навчання скульптури майбутніх художників в умовах концептуальних змін; виникає потреба в осмисленні цих фундаментальних змін, їхнього впливу на матеріальність, технологічність, автентичність і жанрово-видову структуру скульптури у сучасному мистецькому вимірі.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. У дослідженнях останніх років особливу увагу приділяють аналізу суті культурно-мистецького феномену сучасної скульптури та її впливу на суспільний простір України (О. Цугорка, Б. Мазур, А. Варивончик) [7].

В межах дослідження системи академічного навчання скульптурі сучасні автори також звертаються до теми особливостей формування художньо-образного мислення у студентів-скульпторів (М. Бортко, З. Борисюк, А. Варивончик, А. Лещенко, Б. Мазур, О. Поліщук, О. Писміченко, М. Пічкур, В. Стрильцова, Т. Шмельова, О. Штефан, С. Пшибишевський та ін.) [2].

Вплив нових технологій на процес створення скульптури та сприйняття мистецтва глядачем стає предметом дослідження у таких вчених як: А. Білик, О. Цугорка, О. Ясенів, Г. Крюкова, Е. Рейлі. Так, О. Попінова та Г. Крюкова роблять висновки, що: «Технологічні інновації завжди допомагали художникам втілювати різноманітні ідеї, самовиражатися через нові форми мистецтва» [3, 264].

Як бачимо, академічні підходи у викладанні скульптури розглядаються сучасними вченими в різних аспектах – від художньо-образного до культурно-мистецького та технологічно-інноваційного (віртуальна взаємодія з глядачем). Однак питання впровадження модерністських напрямків у систему академічного навчання скульптурі досі залишається без розгляду і потребує подальшого дослідження сучасними педагогами-митцями та мистецтвознавцями.

Мета роботи полягає у висвітленні сучасних підходів до академічного навчання скульптурі, впливу модерністських напрямів на розвиток цього виду мистецтва, зокрема на зміну матеріалів, методів формотворення, впровадження нетипових технологічних рішень; авторських підходів сучасного українського скульптора Сергія Власенка в контексті впровадження напрямку «Скрап-арт» в систему академічного навчання скульптурі майбутніх художників.

Методологія дослідження полягає у застосуванні відповідної системи методів: історичного, структурно-функціонального, феноменологічного, що дозволяє глибше проаналізувати систему академічного навчання скульптурі через призму концептуальних змін в сучасному мистецтві, матеріально-технічних інновацій, розглянути можливості нових технологічних підходів в контексті класичного навчання. Використано аналітичний підхід для вивчення історичних етапів розвитку скульптури, включаючи огляд класичних і сучасних методів. Застосовано порівняльний метод для аналізу змін у матеріалах і техніках, а також описовий метод для характеристики впровадження модерністських напрямків скульптури в систему академічного навчання.

Наукова новизна полягає у розкритті особливостей впровадження сучасного напрямку скульптури з металу «Скрап-арт» в систему класичного навчання, що дозволяє по-новому подивитись на процес модернізації академічних підходів у навчанні скульптурі.

Результати дослідження. Скульптура завжди займала важливе місце у мистецтві та протягом століть слугувала засобом самовираження людини, втілюючи її задуми у формі, матеріалі та просторі. Еволюція скульптури тісно пов'язана з розвитком технологій, тому протягом століть цей вид мистецтва постійно розвивався, адаптуючись до нових технологічних досягнень і соціальних змін [8].

Перш за все, скульптура – це вираження мовою пластики характерних особливостей сучасності. Наприклад, скульптори Епохи Відродження створювали в формі ідеал людського тіла, зображуючи людину як вінець Божого творіння. Сучасні скульптури демонструють актуальні поняття і смисли, скульптори рідко вдаються до реалістичних зображень, шукаючи більш глибокі смисли. Поступово людська свідомість переходить до розгадки законів буття, шукаючи свідомо чи несвідомо сенс життя. Сучасна скульптура XXI століття переводить увагу до внутрішнього змісту форми. Змінилися і матеріали скульптури, на зміну каменю, глині, бронзі прийшли пластик, скло, кольорові метали, синтетичні матеріали і штучний камінь [5].

Як слушно, на нашу думку, зазначає Богдан Мазур, скульптура як твір мистецтва впливає на загальну художню культуру та вимагає від митця глибоких професійних знань. Чимало корисного митці отримують на заняттях зі скульптури рослин, птахів, тварин, людини, а також зі створення з ними композицій. Така практика забезпечує можливість стати високопрофесійним художником та створювати скульптури, які мають шанс стати визнаними творами мистецтва та впливати на загальну художню культуру [2, 78].

Класичні методи виготовлення скульптур, зокрема античних, створювались завдяки усталеним канонам, традиціям та матеріалам. В різні періоди формування цивілізації та культури використовувались доступні на певний час матеріали, здобутки науки і технічного прогресу. Як відзначила Т. Шмельова «матеріал із його характером, кольором, міцністю, вагою та іншими властивостями є одним із художньо-образних засобів скульптури, за допомогою якого розкривається ідейний зміст мистецтва» [8, 277].

Реалії сьогодення (всеосяжні процеси всесвітньої глобалізації, концептуалізація сучасного мистецтва тощо) значно впливають і на підготовку майбутніх митців – художників, скульпторів, дизайнерів. Тому класична школа, що формувалася протягом багатьох століть, на наше переконання, повинна збагачуватись сучасними підходами, сучасними розуміннями мистецтва і митця, матеріально-технічними інноваціями тощо.

В цьому контексті практично-творча співпраця університету із сучасним скульптором по металу Сергієм Власенком та його арт-студією «Sirim» відкриває нові горизонти у справі підготовки майбутніх художників (в тому числі й скульпторів). Знайомство студентів з новими матеріалами, технічними підходами та специфічним інструментарієм допоможе ефективніше реалізувати творчий потенціал особистості в процесі роботи над об'ємними художніми образами.

На думку Богдана Мазура, дослідження процесу створення скульптури містить різні аспекти. Один із них – сприйняття скульптора. Це може бути рецепція власного твору митцем на етапі створення або пошук натхнення в природі, або вивчення повсякденних подій, щоб відобразити їх у творчості. Поводження з матеріалом для досягнення певного ефекту (наприклад, створення тіні на скульптурі та органічного чи неорганічного ефекту) – це ще один аспект процесу творення, який вимагає знань і навичок, пов'язаних із властивостями матеріалу та його використанням, а також досвіду користування відповідними інструментами [2, 77]. «Найважливіша умова професійної підготовки майбутніх скульпторів – це необхідність формування фахівця, який буде водночас і висококваліфікованим професіоналом, і митцем із неординарним творчим підходом» [2, 76].

Якщо формування спеціальних навичок у різних видах образотворчого мистецтва – це прерогатива класичних методів академічного навчання, то розвиток креативності, неординарних творчих підходів – це завдання, що має реалізовуватись через ознайомлення майбутніх митців із сучасним, концептуальним, баченням художнього образу. Одним із шляхів вирішення такого завдання в межах академічного навчання скульптурі є ознайомлення та впровадження у навчальний процес такого модерністського напрямку сучасної скульптури як «Скрап-арт».

Скрап-арт (Scrap Art) – це напрямок у сучасному мистецтві, де скульптури створюються з металобрухту, старих автозапчастин, інструментів та іншого промислового сміття. Ці роботи часто поєднують естетику техно-арту, стімпанку та індустріального дизайну [4].

Основні характеристики Скрап-арту:

- матеріали: використовуються старі годинникові механізми, деталі автомобілів та велосипедів, друкарські машинки, гайки, болти, пружини, ложки та інший металобрухт;
- техніка: головним інструментом митця є зварювальний апарат, який дозволяє з'єднувати сотні дрібних деталей у складні, часто анатомічно точні фігури;
- естетика: роботи часто мають риси стімпанку або індустріального дизайну, де механічні вузли залишаються видимими, підкреслюючи походження матеріалів.

Сьогодні скульптура з металу вийшла за межі класичних пам'ятників. Сучасні художники активно використовують листовий метал, старі металеві деталі та зварювання для створення:

- кінетичних інсталяцій: скульптури, що рухаються.
- абстрактних форм: фокус на формі, фактурі та взаємодії світла з металом.
- екологічного мистецтва: створення арт-об'єктів із вторинної сировини [6].

Практичний досвід впровадження модерністського напрямку сучасної скульптури «Скрап-арт» у навчальний процес Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т.Г. Шевченка, спеціальності В4 Образотворче мистецтво та реставрація розпочався цього року (06 березня) із відкриття у стінах університету виставки сучасного українського скульптора Сергія Власенка «Із уламків війни – у мистецтво». Мистецький проєкт, організований факультетом дошкільної, початкової освіти і мистецтв демонструє незвичне переосмислення металу у час війни. Те, що зазвичай асоціюється зі зброєю, руйнуванням і болем, у творчості митців набуває зовсім іншого звучання – стає матеріалом для мистецтва, символом відродження та внутрішньої сили.

Автор представлених робіт – військовослужбовець, представник Всеукраїнське Об'єднання Добровольців та співзасновник арт-студії Sirim Сергій Власенко. У своїй творчості митець показує, як металобрухт, що роками вважався непотрібним і відпрацьованим матеріалом, у руках майстра перетворюється на форму, образ і сенс. Його роботи – це своєрідна художня мова, через яку метал «говорить» про пережите, про втрати, але водночас – про силу життя [1].

Сергій Власенко став одним із небагатьох в Україні, хто послідовно розвиває саме цей модерністський напрямок сучасної творчості. Його скульптури – це справжнє «мистецтво зі шматків», і вони поєднують точність конструктора й художнє чуття.

На професійний рівень у скрап-арті Сергій Власенко вийшов у 2008 році. Тоді ж уперше почав брати участь у міжнародних виставках, де його роботи привернули увагу закордонних поціновувачів. Згодом творчість майстра отримала ще більше визнання: у 2021 році світлина його скульптур увійшла до міжнародного календаря, що зібрав найкращі приклади скрап-арту з усього світу. Сьогодні так складається ситуація, що ім'я (а скоріше вже бренд) Сергія Власенка більше знають саме за кордоном, ніж у власній країні. Співпраця університету та арт-студії «Sirim» покликана змінити цю ситуацію і продемонструвати широкому загалу непересічний талант митця та перспективу розвитку такого сучасного напрямку скульптури з металу як «Скрап-арт» на теренах України.

Викладачі та студенти спеціальності В4 Образотворче мистецтво та реставрація, що були залучені до підготовки та відкриття виставки високо оцінили оригінальність представленого

напрямку та майстерність автора скульптур з металу. Так народилась ідея співпраці факультету та спеціальності з арт-студією Sirim та її співзасновником й скульптором Сергієм Власенком. В результаті перемовин з керівництвом ЗВО був укладений договір про співпрацю на базі Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т.Г. Шевченка. В рамках цього договору арт-студії «Sirim» було надано відповідне приміщення та уся необхідна матеріальна база. До цього процесу активно залучені також різноманітні волонтерські та ветеранські організації міста Чернігова та всієї України.

Наразі триває розробка методологічних підходів впровадження елементів модерністського напрямку сучасної скульптури «Скрап-арт» у навчальний процес спеціальності В4 Образотворче мистецтво та реставрація в межах обов'язкового освітнього компоненту циклу загальної підготовки «Скульптура».

Також на базі арт-студії «Sirim» планується робота соціального хабу для ветеранів війни – це спеціалізований простір, де ветерани, діючі військовослужбовці та їх родини матимуть змогу отримати комплексну арт-терапевтичну допомогу. Робота з металом, відповідними інструментами буде близька чоловічому розумінню та вирізнятиметься з-поміж інших терапевтичних інструментів значно вищою ефективністю у справі подолання посттравматичних проявів та розвантаження психіки.

У підсумку варто зазначити, що підготовка майбутніх художників за спеціальністю В4 Образотворче мистецтво та реставрація на сучасному етапі має передбачати гармонійне поєднання академічних підходів до навчання з новими напрямками та течіями у мистецтві, ознайомлення з якими значно посилить творчу складову підготовки. Скульптура як обов'язковий освітній компонент має непересічне значення у справі розвитку об'ємно-просторового мислення студентів, їхньої здатності працювати із різноманітними пластичними матеріалами тощо.

Включення у практику навчання роботи з металом і відповідним інструментарієм дозволить майбутнім митцям розширити свої можливості і в плані творчості, і в плані технічної підготовки, і в плані особливостей формотворення художнього образу.

Таким чином, тісна співпраця арт-студії «Sirim» та спеціальності на базі НУЧК імені Шевченка дозволить у недалекому майбутньому знайомити студентів-художників з роботою скульптора по металу у напрямку «Скрап-арт» безпосередньо у межах майстерні та з можливістю практично долучатися до створення об'ємних художніх образів. Робота з альтернативними матеріалами та технологіями, специфічні підходи формотворення, конструктивне мислення – все це відкриває нові можливості для творчої самореалізації та професійної орієнтації майбутніх художників. На наше глибоке переконання, такий підхід – підхід посилення академічного навчання сучасними мистецькими тенденціями – має великі перспективи у справі покращення якості підготовки майбутніх митців (творчий підхід та креативність) та значно посилить конкурентоспроможні позиції випускників мистецьких спеціальностей на ринку праці.

References

1. Із уламків війни – у мистецтво: у НУЧК вітрили виставку SCRAP ART. URL: <https://surl.li/lsvsfc> (дата звернення: 29.04.2026).
Iz ulamkiv viiny – u mystetstvo: u NUCHK vitryly vystavku SCRAP ART [From the ruins of war to art: the National university of culture and arts has opened the SCRAP ART exhibition]. URL: <https://surl.li/lsvsfc> (data zvernennia: 29.04.2026) [in Ukrainian]
2. Мазур Б. Особливості формування художньо-образного мислення у студентів-скульпторів. *Українська академія мистецтва*. Зб. праць. Випуск 32 (2022). С. 75-80.
Mazur B. (2022). Osoblyvosti formuvannia khudozhno-obraznoho myslennia u studentiv-skulptoriv [Features of the development of creative thinking in sculpture students]. *Ukrainska akademiia mystetstva*. Zb. prats. Vypusk 32 S. 75-80 [in Ukrainian].
3. Попінова О. М., Крюкова Г. О. Інтеграція технологій і образотворчого мистецтва: від комп'ютера до цифрових медіа. *Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв* : наук. журнал. 2024. № 1. С. 260-265.
Popinova O. M., Kriukova H. O. (2024) Intehratsiia tekhnolohii i obrazotvorchoho mystetstva: vid kompiutera do tsyfrovyykh media [The integration of technology and the visual arts: from computers to digital media]. *Natsionalnoi akademii kerivnykh kadrov kultury i mystetstvo* : nauk. zhurnal.. № 1. S. 260-265 (s. 264) [in Ukrainian].
4. Скрап-арт: «Трансформація життя» дніпровського солдата. URL: <https://surl.li/xrpwmc> (дата звернення: 03.05.2026)
Skrap-art: «Transformatsiia zhyttia» dniprovs'koho soldata [Scrap art: «The transformation of life» by a soldier from Dnipro]. URL: <https://surl.li/xrpwmc> (data zvernennia: 03.05.2026) [in Ukrainian].

5. Сучасна скульптура: від зовнішніх ефектів до пробудження духу в формі. URL: <https://numl.org/1hvV>
Suchasna skulptura: vid zovnishnikh efektiv do probudzhennia dukhu v formi [Contemporary sculpture: from visual effects to the awakening of the spirit through form]. URL: <https://numl.org/1hvV> [in Ukrainian].
5. Цікаві та несподівані проекти мистецтва з листового металу. URL: <https://numl.org/1hvW>
Tsikavi ta nespodivani proekty mystetstva z lystovoho metalu [Interesting and unexpected sheet metal art projects]. URL: <https://numl.org/1hvW> ([in Ukrainian]).
6. Цугорка О. П., Мазур Б. М., Варивончик А. В. Сучасна скульптура та її вплив на організацію суспільного простору. *Вісник КНУКіМ. Серія: Мистецтвознавство. Вип. 44. 2021. С. 221-226.*
Tsuhoroka O. P., Mazur B. M., Varyvonchik A. V. (2021). Suchasna skulptura ta yii vplyv na orhanizatsiiu suspilnoho prostoru [Contemporary sculpture and its impact on the organization of public space]. *Visnyk KNUKiM. Serii: Mystetstvoznavstvo. Vyp. 44. S. 221-226* [in Ukrainian].
7. Щербakov С. О. Еволюція скульптури: від традиційних матеріалів до цифрових технологій. *Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв : наук. журнал. 2025. № 1. С. 276–281.*
Shcherbakov S. O. (2025). Evoliutsiia skulptury: vid tradytsiinykh materialiv do tsyfrovyykh tekhnolohii [The evolution of sculpture: from traditional materials to digital technologies]. *Visnyk Natsionalnoi akademii kerivnykh kadrov kultury i mystetstvo : nauk. zhurnal. № 1. S. 276–281* [in Ukrainian].

Sylko Yevgen

<https://orcid.org/0000-0002-9698-4993>

Candidate of pedagogic sciences (Ph.D. in Pedagogics),
Associate Professor of the Department of Art Disciplines;
Т.Н. Шевченко National University «Chernihiv Colehium»
(Chernihiv, Ukraine) E-mail: evgen_silko@ukr.net

MODERN DIMENSIONS OF ACADEMIC TEACHING OF SCULPTURE (ON THE EXAMPLE OF THE IMPLEMENTATION OF THE MODERNIST DIRECTION OF «SCRAP-ART»

The aim of this work is to examine contemporary approaches to academic sculpture education, the influence of modernist movements on the development of this art form—particularly in terms of changes in materials, methods of form-creation, and the introduction of unconventional technical solutions— and the original approaches of contemporary Ukrainian sculptor Serhii Vlasenko in the context of introducing the «Scrap Art» movement into the academic sculpture curriculum for future artists.

The research methodology involves the application of a comprehensive set of methods—historical, structural-functional, and phenomenological—which allows for a deeper analysis of the academic sculpture education system through the lens of conceptual shifts in contemporary art and material-technical innovations, as well as an examination of the potential of new technological approaches within the context of classical education. An analytical approach was used to study the historical stages of sculpture’s development, including a review of classical and contemporary methods. A comparative method was applied to analyze changes in materials and techniques, as well as a descriptive method to characterize the introduction of modernist trends in sculpture into the academic education system.

The scientific novelty lies in exploring the specifics of integrating the contemporary metal sculpture movement known as «Scrap Art» into the classical educational system, which offers a fresh perspective on the process of modernizing academic approaches to sculpture education.

Conclusions. The training of future artists today involves a harmonious blend of academic teaching approaches with new trends and movements in art; exposure to these is intended to strengthen the creative component of their education. Close collaboration between the B4 Fine Arts and Restoration program and the «Sirim» art studio at the Shevchenko National University of Culture and Arts will, in the near future, allow art students to become acquainted with the work of a metal sculptor in the field of «Scrap Art» directly within the workshop and with the opportunity to actively participate in the creation of three-dimensional artistic images. Working with alternative materials and technologies, specific approaches to form creation, and constructive thinking—all of this opens up new opportunities for creative self-realization and professional orientation for future artists.

Keywords: sculpture, art, training, modernist movements, scrap art.

Стаття надійшла до редакції 02.04.2026

Рецензент: доктор педагогічних наук, професор **Володимир Тименко**